

15 december 2022

Design brief nieuw gemeentehuis

Haarlemmermeer

gemeente
Haarlemmermeer

Aanleiding

Deze design brief is opgesteld door WorkWire in samenwerking met de gemeente Haarlemmermeer. De design brief is aanvullend op het programma van eisen welke een overzicht van de ruimtelijke en functionele eisen voor het nieuwe gemeentehuis beschrijft. De designbrief omschrijft de ambities voor het interieur van het gemeentehuis op vlak van identiteit, duurzaamheid, welzijn en gezondheid.

Deze designbrief richt zich specifiek op het interieur. Criteria die deze thema's raken, maar van impact zijn op het gebouw, vallen buiten deze design brief.

**HET NIEUWE GEMEENTEHUIS VAN
HAARLEMMERMEER IS EEN GEBOUW DAT DE
IDENTITEIT VAN HAARLEMMERMEER ADEMT.
WAAR OP INNOVATIEVE WIJZE OM IS GEGAAN
MET DUURZAAMHEID EN CIRCULARITEIT, OOK IN
HET INTERIEUR, EN WAAR DE WERKOMGEVING
BIJDRAAGT AAN HET GEVOEL VAN WELZIJN VAN
DE MEDEWERKERS / BEWONERS.**

Identiteit

Gemeente Haarlemmermeer vindt het belangrijk dat het nieuwe gemeentehuis de identiteit van de gemeente ademt. Dit zorgt voor een welkom, aangenaam en een herkenbaar gevoel voor zowel inwoner als medewerker. De kernwaarden: samen, professioneel en waarderend zijn hierin een vast element. Maar het gaat verder dan dat. Het interieur van het gebouw vormt een logisch verlengde van de omgeving, de plek die de inwoners en ondernemers van Haarlemmermeer goed kennen en waar ze zich thuis voelen.

Haarlemmermeer – het merk

In 2019 is, in verband met de herindeling, de nieuwe huisstijl van gemeente Haarlemmermeer gelanceerd. Uitgangspunt voor de nieuwe brand is een duidelijke herkenbaarheid van het DNA en de kenmerken gekoppeld aan het moderne gemeentelijke imago: een balans tussen rust, ruimte en groen aan de ene kant en grootstedelijke dynamiek en bedrijvigheid aan de andere kant. De gemeente toont zich professioneel, toont lef, hecht sterk aan innovatie en duurzaamheid en is vrolijk, uitgesproken en spontaan. 'Dingen moeten kunnen, tenzij....', in plaats van 'kunnen niet, omdat'. Resultaat is een dynamische kleurrijke huisstijl waarin alle aspecten van Haarlemmermeer gevat worden in een beeldmerk. Met veel mogelijkheden en variatie. De film waarin de huisstijl en de achterliggende gedachten tot uiting komen is als bijlage meegestuurd met deze uitvraag.

*bron: doelstelling huisstijl.pdf

gemeente
Haarlemmermeer

Interieurconcept: Haarlemmermeer een gemeente met vele gezichten

Haarlemmermeer is een zeer grote gemeente en kenmerkt zich door de grote diversiteit in leefomgevingen. Met 31 kernen met allen een eigen identiteit en gevoel. Dat gevoel en karakter wil iedereen ook ervaren in het interieur van het gemeentehuis. Alle medewerkers van de gemeente werken voor de inwoner en ondernemer van Haarlemmermeer, voor een aangename leefomgeving. Verbinding met die leefomgeving is belangrijk voor zowel de medewerkers als de bezoekers. De gemeente Haarlemmermeer wil naast de inwoners en ondernemers staan, tussen de mensen, niet erboven. Door juist in te zetten op die kenmerken die iedereen ook buiten ervaart ontstaat een verbinding.

Het ontbreken van een eenduidige identiteit bij de gemeente Haarlemmermeer biedt een uitdaging voor het interieur. Als inwoner identificeer je je met één van de kernen die onderdeel zijn van dat grote geheel. Laten zien dat die diversiteit en veelheid aan identiteiten en culturen een onderdeel zijn van Haarlemmermeer is het belangrijkste uitgangspunt voor het interieurconcept. Daarnaast gaat het om contrasten. Grootstedelijk versus kleine dorpskernen. Ruimte en groen versus dynamiek en bedrijvigheid. Internationaal, innovatief en vooruitstrevend, maar tegelijk ook praktisch en pragmatisch. Het interieurconcept weerspiegelt deze beleving.

In alles wordt rekening gehouden met de menselijke maat. In de werkomgeving, maar ook in de publieke ruimte. In het nieuwe gebouw is speciale aandacht nodig voor het publieke gedeelte; het voorhuis. Waar inwoner en gemeente samenkomen. Een warm welkom dat verbindt en niet intimideert is het uitgangspunt. Hier ligt een kans om het grootschalige en indrukwekkende vooruitstrevende karakter van de gemeente, dat duidelijk beleefd wordt door de architectuur van het gebouw, het volume van het voorhuis en het raadhuisplein, te verbinden aan de kleinschaligheid en variatie die de kernen weerspiegelen. Binnenkomen in het gemeentehuis voelt als thuiskomen.

De historie van Haarlemmermeer kent een bijzonder verhaal. Drooglegging, creëren van nieuw land, winnen van het water met technologische innovatie. De aantrekkingskracht op nieuwe inwoners uit het hele land maakte van Haarlemmermeer al in de 19e eeuw een multiculturele en diverse samenleving. Divers, ruimdenkend, innovatief en altijd in beweging. Kenmerken die tot vandaag de dag het karakter van de gemeente bepalen en een plek verdienen in de beleving van het gemeentehuis. De gemeente Haarlemmermeer koestert het verleden en heeft tegelijkertijd haar blik op de toekomst.

Identiteit in het interieur

Identiteit zit in de gehele sfeer van de ruimte. Een belangrijk uitgangspunt is het vertalen van de identiteit van de gemeente Haarlemmermeer, zowel het verhaal als de kernwaarden, naar een passende sfeer en beleving. Van keuzes voor vloerafwerking, wandafwerking, vormtaal en materiaalkeuze van (vast) meubilair, stoffering en afwerking tot de aankleding. Alles bij elkaar vertelt een verhaal. Identiteit is allesomvattend en niet beperkt tot de grafische laag in het interieur. We het belangrijk dat de vier service principes van de gemeente in het interieur tot uitdrukking komen.

Vier serviceprincipes

Makkelijk

- Toegankelijk voor iedereen
- Snel
- Eenvoudig
- Duidelijk

Betrouwbaar

- Afspraken nakomen
- Bereikbaar
- Waar mogelijk digitaal
- Basis op orde

Menselijk

- Gastvrij
- Persoonlijk
- Oplossingsgericht
- Meelevend

Verbonden

- Eén loket
- In één keer goed
- Samen
- Gelijkwaardig

Duurzaam & Circulair

De gemeente zet met de nieuwbouw van het gemeentehuis in op de energietransitie, hogere vastgoedwaarde door circulariteit en toekomstbestendigheid. Het nieuwe gemeentehuis is van buitenaf zichtbaar duurzaam, met veel groen en zonnepanelen op het dak. Ook voor het interieur hecht de gemeente belang aan duurzaamheid hetgeen aansluit bij de uitgangspunten van het gebouw.

Duurzaamheidsambities voor het gebouw

Dit uit zich in de volgende duurzaamheidsambities voor het gebouw volgens BREEAM (waarschijnlijk in use / outstanding):

- Opstellen Grondstoffenpaspoort in Madaster of gelijkwaardig;
- Toepassing van uitsluitend hout met FSC-keur of gelijkwaardig;
- Minimaal 10 bouwmaterialen hebben een DUBO-keur of C2C-keur;
- Uitgangspunt is dat alle (nieuwe) materialen duurzaam en/of recyclebaar moeten zijn, tenzij dit om moverende en onderbouwde (gekwantificeerde) redenen niet mogelijk is;
- Ontwerp moet zoveel als mogelijk demontabel zijn. Natte knopen, lijm, PUR en kitten moeten zoveel als mogelijk worden voorkomen;
- Geen materialen van de Banned List of Chemicals van Cradle to Cradle, versie 3.0, tenzij dat hiermee niet aan (wettelijke) eisen kan worden voldaan of de meerkosten voor betreffende onderdelen meer dan 10% is ten opzichte van vergelijkbaar conventioneel alternatief. Indien dit het geval is moet dit door aannemer worden aangetoond en onderbouwd;
- Het gebouw wordt energieneutraal.

Een duurzaam interieur

De uitgangspunten voor het gebouw gelden ook voor het interieur. Met uitzondering van het grondstoffenpaspoort en het energie neutrale gebouw. Beiden staan los van interieur.

De grootste impact van de gemiddelde Nederlander is verborgen en zit in spullen. Door bewust om te gaan met de spullen die aangeschaft worden kan de gemeente haar positieve impact vergroten en stappen zetten naar de 100% circulaire economie van 2050 met de eerste mijlpaal in 2030.

Doel is enerzijds om de verborgen impact van producten mee te nemen in de ontwerpafweging en de overall footprint van het interieur te verkleinen door het maken van weloverwogen en onderbouwde keuzes. Anderzijds om producten in te zetten die gerecycled/refurbished zijn, of een recycle/hergebruik potentie hebben om circulariteit te stimuleren.

Tot slot valt de impact van transport te overwegen. Lokaal geproduceerd verlaagd de footprint van transport. Als we spreken over interieur spreken we over alle elementen die volgens de demarcatie bij de interieurarchitect zijn ondergebracht.

De gemeente stelt een aantal aanvullende ambities voor het interieur:

- Het interieur bestaat voor minder dan 50% uit primaire grondstoffen. Tenminste 50% is circulair;
- 80% van het los meubilair is hergebruikt en refurbished. Passende bij de identiteit en gewenste look en feel. Het meubilair voldoet daar waar vereist aan de arbo normen en staat voor kwaliteit – aantoonbaar door garanties;
- De 20% nieuwe meubels zijn voorzien van een Cradle to Cradle keurmerk en/of zijn aantoonbaar demonteerbaar en herbruikbaar. Bevatte een percentage gerecyclede content of bestaat uit materiaal dat kort cyclisch hernieuwbaar en bio-based is;
- Producten worden zo dichtbij mogelijk in Nederland of Europa geproduceerd om transportbewegingen te verminderen, tenzij dit aantoonbaar geen voordeel oplevert. Hierbij wordt dan gekeken naar de hele keten en dat medewerkers onder goede arbeidsomstandigheden hun werk verrichten;
- De voorkeur gaat uit naar producten waarin zo min mogelijk nieuwe olie verwerkt is. Uitzonderingen alleen wanneer er aantoonbaar geen alternatieven beschikbaar zijn;
- Geen enkel product mag van 100% nieuw materiaal gemaakt zijn. Tenzij het materiaal bio-based, kortcyclisch hernieuwbaar of aantoonbaar positief is voor het milieu, of er geen realistisch alternatief is binnen de productgroep;
- Materialen moeten aantoonbaar recyclebaar zijn.

Voorwaarde voor alle ambities is dat deze passen bij de identiteit en gewenste uitstraling. Tegelijk mag het best zichtbaar zijn dat het interieur circulair is.

Uitgangspunten zijn opgesteld op basis van de R-Ladder van circulariteit*.

Stap 1: Start met wat er al is.

Stap 2: Wanneer nieuwe producten aangeschaft moeten worden.

Materialenpaspoort interieur

De gemeente Haarlemmermeer ziet het als verantwoordelijkheid om na te denken over wat er met producten gebeurt nadat ze voor de gemeente hun doel gediend hebben. Er bestaat een wens om een materialenpaspoort op te stellen voor het interieur om ook circulariteit naar de toekomst toe te waarborgen.

*Zie bijlage 1 voor R-Ladder van circulariteit

Welzijn en gezondheid

Uit het hoofdstuk Identiteit van deze design brief is gebleken dat de inwoner van Haarlemmermeer centraal staat in het werk van de gemeente. Een gezonde leefomgeving die bijdraagt aan het welzijn en woonplezier van de inwoner. Dat doel geldt ook voor het gemeentehuis. Voor het gemeentehuis is specifiek de ambitie vastgesteld om een gezonde omgeving te ontwikkelen, met variëteit die uitnodigt tot bewegen. Voor wat dat voor het interieur van het gemeentehuis betekent zijn uitgangspunten geformuleerd op basis van de tien concepten uit de WELL building Standard. Een wereldwijde standaard in gelijke categorie als BREEAM, specifiek gericht op het welzijn en de gezondheid van de mens in de bebouwde omgeving; een certificering voor een gezond gebouw. Deze concepten zijn gekoppeld aan de thema's die spelen bij de medewerkers van de gemeente Haarlemmermeer en zijn samengevoegd tot vijf uitgangspunten voor het interieur.

*Het medewerkerstevredenheidsonderzoek uit 2020 is gebruikt omdat ten tijde van het opstellen van deze briefing de resultaten van het onderzoek van 2022 nog niet openbaar waren.

Energie, werkplezier en verlagen van de werkdruk

Dat de gemeente Haarlemmermeer gezondheid en welzijn van de medewerker hoog op de agenda heeft staan blijkt uit het MEER Vitaal programma van de gemeente waar wordt ingezet op werkplezier, het verlagen van de werkdruk en verlagen van verzuim.

Van de tien concepten uit de WELL building standard zijn er acht waarin elementen zitten waaraan het interieur een bijdrage kan leveren. Te weten: Air, Light, Water, Movement, Thermal Comfort, Sound, Materials & Mind*. Op basis van de doelstellingen van de gemeente en deze thema's zijn punten naar voren gekomen voor het interieur. Deze zijn samengevat in de volgende vijf uitgangspunten voor het ontwerp:

1. Herstellen en stress verlagen door connectie met natuur en planten.

De mens heeft een aangeboren behoefte om in contact te staan met de natuur. Dit werkt door op ons algehele gevoel van welzijn en gezondheid. In de bebouwde omgeving kan deze verbinding worden gevonden door de uitgangspunten van Biophilic Design toe te passen.

De interieurarchitect formuleert op basis van gebouw en werkplekconcept een toegepaste visie op Biophilic Design en maakt concreet welke elementen een plek krijgen binnen het ontwerp van de werkvloeren en op welke wijze. Daarin worden tenminste de volgende punten meegenomen: planten en natuurlijke materialen, daglicht, schaduw en zonlicht, zichtlijnen en een waterelement.

*Zie bijlage 2 voor toelichting van de WELL Building Standard

2. Vitaliteit, beweging en zintuigen prikkelen

Bij de uitvraag voor de selectie van het meubilair zijn ergonomie en vitaliteit van groot belang. Een ruimte om gedurende de dag te kunnen bewegen of ontspannen is een wens vanuit de gebruikers. Het zo laag mogelijk maken van de drempel om te bewegen hoort daarbij. De interieurarchitect komt met voorstellen voor multifunctionele ruimten waarbinnen bijvoorbeeld overleg en beweging gecombineerd kunnen worden.

3. Gezonde lucht

Het ontwerp wordt gemaakt op basis van het principe van voorkomen is beter dan genezen. Waarbij schadelijke stoffen die niet in de lucht terecht komen er ook niet uitgezuiverd hoeven te worden.

In de duurzaamheidsambities voor het gebouw is al gesteld dat er geen materialen van de Banned List of Chemicals van Cradle to Cradle, versie 3.0 mogen worden toegepast, tenzij dat hiermee niet aan (wettelijke) eisen kan worden voldaan of de meerkosten voor betreffende onderdelen meer dan 10% is ten opzichte van vergelijkbaar conventioneel alternatief. Dit geldt ook voor het interieur. Indien dit het geval is moet dit worden aangetoond en onderbouwd.

Daarnaast doet de interieurarchitect expliciete voorstellen voor materialen die bijdragen aan schonere lucht en welke VOC's uit de lucht zuiveren.

**HET INTERIEUR ONTWERP DRAAGT BIJ AAN
WELZIJN EN GEZONDHEID VAN DE MEDEWERKERS.**

Het toepassen van veel planten is een belangrijk onderdeel. Met als extra toevoeging dat bij de selectie van planten gekeken dient te worden naar de luchtzuiverende kwaliteiten van planten (conform NASA lijst met meest luchtzuiverende planten) en slimme positionering op plaatsen waar deze het beste tot hun recht komen. Vanaf iedere werkplek is zicht op groen.

Alle ruimten, ook losgeplaatste units, worden geventileerd.

4. Passend licht en geluidsniveau

De mate van licht en geluid kunnen een enorme impact hebben op de concentratie van medewerkers en de hoeveelheid energie die zij aan het einde van de dag over hebben.

Overal in het kantoorwerkomgeving is goede daglichttoetreding. De werkplekken bieden uitzicht naar buiten. De interieurarchitect onderzoekt de mogelijkheden voor dimbare (sfeer)verlichting en/of verlichting ter ondersteuning van het bioritme en doet voorstellen voor plekken waar persoonlijke invloed op verlichting positief kan bijdragen aan de beleving.

Wat betreft geluid wordt materiaalgebruik afgestemd op het gebruik van de ruimte. Bij het maken van indelingsplannen wordt rekening gehouden met het geluid dat in de ruimten / zones geproduceerd wordt. Waarbij ruimten waar veel geluid gemaakt wordt, zoals sociale ontmoetingsgebieden en ruimten voor focus bij voorkeur niet in elkaars nabijheid geplaatst worden. Open werkplekken bevatten niet meer dan acht bureaus per zone. Afleidende geluiden van ruis van ventilatie worden vermeden.

5. Bewustwording, informatie en controle

Mensen voelen zich prettig als ze invloed kunnen uitoefenen op hun omgeving en deze naar eigen wens comfortabel kunnen maken. Dit kan op verschillende

manieren. Medewerkers van de gemeente Haarlemmermeer hebben keus uit verschillende werkplektypen en ruimte. In afgesloten ruimten voor vergaderen en focuswerk is te zien hoe het staat met het klimaat: de temperatuur, CO2 gehalte, de hoeveelheid andere schadelijke stoffen. Doel is om deze allen op gezond niveau te krijgen en te houden, passend bij het beoogde gebruik van de ruimte en dat ook zichtbaar te maken voor de gebruiker.

Materiaalkeuzen en combinaties geven intuïtief de dynamiek weer welke past bij het type ruimte. Drukkere gebieden stralen meer dynamiek en beweging uit. Rustige gebieden stimuleren rustig gedrag door keuze van materialen die daaraan bijdragen.

Het welzijn van de gebruiker als doel

De uitgangspunten zijn geformuleerd op basis van de concepten uit de WELL Building standard. Het is aan de interieurarchitect om concrete voorstellen te doen voor punten in het ontwerp die leiden tot een interieur welke stressverlagend werkt en waar herstel, plezier, energie en ontspanning duidelijk worden beïnvloed. Dit gebeurt op basis van de uitgangspunten zoals in deze brief zijn geformuleerd en gekoppeld aan de WELL concepten Air, Light, Movement, Thermal Comfort, Sound, Materials & Mind.

De architect dient deze vast te stellen in samenwerking met de gebruiker. Haarlemmermeer zet op dit moment niet in op een WELL certificering, maar wil vooralsnog de mogelijkheid open houden om in de toekomst het gemeentehuis alsnog te certificeren.

Bijlage 1: R-Ladder van circulariteit

stap 1 - bestaand	
Rethink	Beginnen met wat we al hebben.
Reduce	Verminderen van aanschaf van volledig nieuwe producten.
Reuse	Definiëren van het ruimtelijk kapitaal. Hergebruik van dat wat nog goed is en past binnen de actuele en toekomstige huisvestingsvraag.
Repair	Reparatie en hergebruik van productonderdelen. Productonderdelen worden gebruikt en doorontwikkeld tot een nieuw product passend bij de actuele behoefte.
Refurbish	Als nieuw maken van materialen en producten met een combinatie van hergebruikte, gerepareerde en nieuwe onderdelen.
stap 2 - nieuw	
Resource	Nog niet alles is aanwezig. Wat niet aanwezig is moet 'nieuw' aangeschaft worden. Bij die keuzes doorlopen we de zelfde stappen.
Reduce	Verminderen van afstand van transport – lokale productie. Minimale hoeveelheid virgin olie. Geen, als er een alternatief bestaat. Wijze van productie is CO2 neutraal.
Reuse	Onderdelen van de nieuwe producten bestaan uit hergebruikt materiaal of kort cyclisch hernieuwbaar materiaal.
Repair	Is het mogelijk onderdelen te vervangen, is het product makkelijk te repareren?
Refurbish	Is het losmaakbaar, kunnen onderdelen gemakkelijk opgeknapt worden en opnieuw ingezet. Kunnen anderen het gebruiken. Nemen producenten het terug na gebruik. Statiegeld, leaseconstructies.
Recycle	Is dat wat overblijft recyclebaar op een milieuvriendelijke manier. Verbranden en omzetten in energie is de allerlaatste optie.

Bijlage 2: Toelichting op de WELL Building Standard.

WELL is ontstaan uit het geloof dat gebouwen ontworpen moeten worden met het welzijn en de gezondheid van de gebruiker op de eerste plaats. De WELL Building Standard heeft een holistische aanpak ontwikkeld voor gezondheid in de gebouwde omgeving op vlak van gedrag, bedrijfsvoering en ontwerp.

WELL is opgebouwd uit 10 concepten. Voor ieder concept kun je, wanneer je gaat voor certificering, een aantal punten halen. Op basis van het aantal punten schrijf je in op een WELL level (bronze, silver, gold, platinum) Het bronze level bevat de basics. Punten waar je altijd aan moet voldoen. Voor een hogere score is meer vrijheid in het kiezen van additionele punten.

De volgende thema's zijn voor interieur van belang: Air, Light, Movement, Thermal Comfort, Sound, Materials & Mind.

WORKWIRE

De Caballero Fabriek, unit 13
Saturnusstraat 60
2516 AH Den Haag
The Netherlands

www.workwire.nl

Monica Straathof – Design Consultant
monica@workwire.nl